

Nr 25

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt för skattskyldig att i vissa fall utnyttja allmänna avdrag och Ortsavdrag i annan kommun än hemortskommunen.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 445 av herr *Magnusson* och II: 567 av herr *Edström* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1957 års riksdag om sådan ändring av kommunalskattelagen att, därest skattskyldig icke kan utnyttja allmänna avdrag och Ortsavdrag i hemortskommunen, denna avdragsrätt må åtnjutas från till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i annan kommun än hemortskommunen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 567.

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, åtnjuta avdrag från den i hemortskommunen skattepliktiga inkomsten för vissa utgifter, som ej är hänförliga till viss förvärvskälla (allmänna avdrag). Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall sådant avdrag åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid. Skattskyldig får i hemortskommunen avdraga periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke må avräknas från inkomst av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke får ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran. Vidare må i hemortskommunen avdragas folkpensioneringsavgift och premier för vissa pensionsförsäkringar. Avdrag är slutligen medgivet från inkomst i hemortskommunen för premier och andra avgifter, som den skattskyldige för sig eller i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn erlagt för kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt vissa sjuk- eller olycksfallsförsäkringar. Enligt bestämmelser, som första gången skall tillämpas vid 1957 års taxering, skall avdrag för sistnämnda premier och avgifter beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till belopp av minst 300 kronor. Härjämte gäller, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att, om

skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor. Avdrag med högst 600 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

Till de allmänna avdragen i hemortskommunen hör även det i 46 § 3 mom. kommunalskattelagen omförmälda särskilda avdraget för gift kvinna. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vidare äger skattskyldig enligt 48 § kommunalskattelagen åtnjuta ortsavdrag endast från den i hemortskommunen taxerade inkomsten.

Kommunalskatteberedningen, som i sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. (SOU 1942: 34 s. 169—170) bl. a. behandlade frågan om ortsavdrags utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen, ansåg, att nu gällande ordning å detta område, varigenom intressekonflikten mellan den skattskyldige och de skatteberättigade kommunerna i huvudsak lösts till den skattskyldiges nackdel, icke vore tillfredsställande. Principen om kommunen såsom ett slutet beskattningsområde syntes beredningen icke kunna tillmätas oinskränkt giltighet i ett beskattningssystem, vilket såsom vårt byggde på skatteförmågeprincipen. Skatteförmågan hos en skattskyldig, som hade förvärvskällor inom flera kommuner, kunde icke bedömas med hänsyn till förhållandena inom varje kommun för sig. Först genom ett sammanställande av den skattskyldiges samtliga förvärvskällor i de olika kommunerna kunde en samlad och riktig bild av hans skatteförmåga erhållas. Av dessa skäl ansågo beredningen det bäst stå i överensstämmelse med grunderna för vårt skattesystem, att ortsavdragets storlek bestämdes under hänsynstagande till den skattskyldiges samtliga taxerade inkomster. Kommunalskatteberedningen framlade emellertid icke något förslag till lösning av frågan.

1944 års skattesakkunniga upptog förevarande spørsmål i hela dess vidd till prövning (SOU 1945: 35 s. 54 o. f.) och kom därvid till samma principiella ståndpunkt som kommunalskatteberedningen. De sakkunniga föreslog i enlighet därmed, att bl. a. de allmänna avdragen — förutom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdragen, därest de icke helt kunde utnyttjas i hemortskommunen, skulle få avräknas från skattepliktig inkomst, som den skattskyldige haft i annan kommun.

Vid 1948 års riksdag framfördes i de likalydande motionerna I: 24 och II: 25 yrkande av i huvudsak samma innebörd som det i de nu förevarande motionerna framförda. Samma års bevillningsutskott uttalade i sitt av riks-

dagen godkända betänkande nr 30, att det enligt utskottets mening vore önskvärt, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område komme till stånd. Enligt vad utskottet inhämtat avsåges proposition skola föreläggas riksdagen på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag, och vissa förberedande arbeten i detta syfte hade redan utförts. Då utskottet ansåge sig kunna utgå ifrån att proposition i ämnet komme att avlämnas till 1949 års riksdag, fann sig utskottet icke böra förorda bifall till de föreliggande motionerna.

Någon proposition i ämnet har emellertid icke framlagts, utan 1944 års skattesakkunnigas betänkande har överlämnats till 1950 års skattelagssakkunniga för omprövning.

Även i de vid 1953 års riksdag väckta motionerna I: 277 och II: 361 framfördes yrkanden av samma innebörd som i nu förevarande motioner. Efter att ha erinrat om 1948 års bevillningsutskotts ovan omnämnda uttalande anförde 1953 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 51 bl. a. följande.

Utskottet vill för sin del erinra om att enligt det i propositionen nr 186 framlagda, av utskottet i betänkande nr 49 tillstyrkta förslaget om en omläggning av fastighetsskatten densamma skall inarbetas i den kommunala inkomstskatten, varigenom Ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga kommer att få åtnjutas även från den sålunda i kommunala inkomstskatten inarbetade fastighetsskatten. De i förevarande motioner påvisade orättvisorna kommer till följd härav att bli än mer påtagliga. Frågan kommer nu nämligen att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garanti-skatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Utskottet vill därför än en gång understryka den av riksdagen år 1948 uttalade meningen, att en ändring av ifrågavarande bestämmelser vore önskvärd. I anslutning till vad ovan anförts anser utskottet det lämpligt, att denna ändring icke träder i kraft senare än den föreslagna omläggningen av fastighetsbeskattningen.

Då såsom ovan anförts riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom för närvarande är under omprövning av 1950 års skattelagssakkunniga, finner utskottet anledning nu saknas att förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet anser sig förty icke böra tillstyrka de föreliggande motionerna.

I de förevarande motionerna har anförts i huvudsak följande. Att avdragsrätten i fråga om Ortsavdrag och allmänna avdrag bundits till den skattskyldiges hemortskommun kunde i vissa fall leda till att denne icke kunde utnyttja densamma. Om en skattskyldig vore mantalsskriven i en viss kommun men endast hade en låg inkomst där eller ingen inkomst alls men samtidigt ägde jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse i en annan kommun, kunde han icke utnyttja vare sig Ortsavdrag eller allmänna avdrag vid den kommunala beskattningen. Med hänsyn till att den av 1953 års riksdag beslutade omläggningen av fastighetsbeskattningen numera trätt i kraft vore det enligt motionärernas mening synnerligen angeläget att de av riksdagen tidigare begärda ändringarna i kommunalskattelagen komme till stånd utan ytterligare tidsutdräkt.

Utskottet. Frågan om rätt att åtnjuta vissa allmänna avdrag och ortsavdrag från i annan kommun än hemortskommunen till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst har som framgår av den ovan lämnade redogörelsen tidigare varit föremål för uppmärksamhet. År 1945 framlade sålunda 1944 års skattesakkunniga förslag till lösning av frågan. Förslaget innebar att skattskyldig skulle erhålla rätt att åtnjuta allmänna avdrag — med undantag av det särskilda avdraget för gift kvinna — samt ortsavdrag jämväl i annan kommun än hemortskommunen, därest den skattskyldige icke kunde tillgodoföra sig avdragen i hemortskommunen. I anledning av vid 1948 års riksdag väckta motioner uttalade samma års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område vore önskvärd. Då utskottet ansåg sig kunna utgå från att proposition på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag komme att avlämnas till 1949 års riksdag, fann sig utskottet icke böra förorda bifall till motionerna. Någon proposition i ämnet har emellertid icke framlagts, utan Kungl. Maj:t har ansett förslaget böra bli föremål för omprövning i samband med 1950 års skattelagssakunnigas översyn av kommunalskattelagen.

Vid 1953 års riksdag yrkades motionsvis att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle begära utredning av ifrågavarande spørsmål och förslag till därav betingade ändringar i kommunalskattelagen. Samma års bevillningsutskott erinrade i sitt betänkande nr 51, vilket godkändes av riksdagen, om den förestående omläggningen av fastighetsbeskattningen, varigenom fastighetsskatten skulle inarbetas i den kommunala inkomstskatten. Ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga komme därigenom att få åtnjutas även från den sålunda i den kommunala inkomstskatten inarbetade fastighetsskatten. De i motionerna påvisade orättvisorna komme till följd härav att bli än mer påtagliga, eftersom frågan komme att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garantiskatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Utskottet ville därför än en gång understryka den av riksdagen år 1948 uttalade mening, att en ändring av ifrågavarande bestämmelser vore önskvärd. I anslutning till det anförda ansåge utskottet lämpligt, att ändringen icke trädde i kraft senare än omläggningen av fastighetsbeskattningen. Då riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom vore under omprövning av 1950 års skattelagssakunniga, fann utskottet anledning saknas att förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

I de förevarande motionerna har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1957 års riksdag om sådan ändring av kommunalskattelagen att skattskyldig, som icke kan utnyttja allmänna avdrag och ortsavdrag i hemortskommunen, må åtnjuta avdrag därför från till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i annan kommun än hemortskommunen.

Utskottet finner att, som också den tidigare diskussionen kring föreva-

rande spørsmål utvisar, en omprövning av gällande bestämmelser på dessa områden är synnerligen önskvärd. Under senare tid torde visserligen antalet fall, då skattskyldig på grund av de nuvarande bestämmelserna icke kunnat utnyttja allmänt avdrag eller ortsavdrag, ha varit avsevärt mindre än tidigare. Framför allt torde en minskning ha skett genom kommunindelingsreformen och även genom de fr. o. m. 1954 års taxering föreliggande möjligheterna att utnyttja nu ifrågavarande avdrag, då kommungränsen inte längre delar en jordbruksfastighet i skattemässigt olika delar. Å andra sidan bör beaktas att den framtida utvecklingen torde komma att gå i en annan riktning. Sedan fastighetsskatten inarbetats i den kommunala inkomstskatten, kommer ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga att få åtnjutas även från garantibeloppet för fastighet. De i förevarande motioner påvisade olägenheterna blir till följd härav än mer påtagliga, eftersom frågan kommer att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garantiskatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Antalet fall, då den skattskyldige ej kan i full utsträckning tillgodoföra sig ortsavdrag och allmänna avdrag i hemortskommunen, torde komma att stiga ytterligare sedan de vid 1955 års riksdag antagna reglerna om schablonavdrag och höjda avdrag för försäkringspremier m. m. trätt i kraft. I samma riktning verkar en höjning av de kommunala ortsavdragen.

Med det anförda har utskottet velat understryka vikten av att en lösning av förevarande fråga kommer till stånd så snart ske kan. Då riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom således bragts under Kungl. Maj:ts prövning, finner utskottet anledning ej föreligga att förorda skrivelse i ämnet. Utskottet anser sig därför icke böra tillstyrka de föreliggande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 445 av herr Magnusson och II: 567 av herr Edström om rätt för skattskyldig att i vissa fall utnyttja allmänna avdrag och ortsavdrag i annan kommun än hemortskommunen måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 10 april 1956

På bevillningsutskottets vägnar:

FILIP KRISTENSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö Dahl, Heüman, Spetz, Franzon, Eriksson, Snygg, Söderquist, Velander, Niklasson och Werner; samt

från andra kammaren: herrar Kristensson i Osby, Sundström, Nilsson i Svalöv, Sjölin, Brandt, Vigelsbo, Allard, Kärrlander, Henriksson och Anderson i Sundsvall.

Reservation

av herrar *Kristensson* i Osby, *Söderquist*, *Velander*, *Nilsson* i Svalöv och *Anderson* i Sundsvall, vilka under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 445 av herr Magnusson och II: 567 av herr Edström ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1957 års riksdag om sådan ändring av kommunalskattelagen att, därest skattskyldig icke kan utnyttja allmänna avdrag och Ortsavdrag i hemortskommunen, denna avdragsrätt må åtnjutas från till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i annan kommun.